

Dragi colegi,

Ghidul profesorului constituie un instrument de orientare în proiectarea și desfășurarea orei de religie și completează pachetul educațional oferit de Editura Corint, alcătuit de *Manual* (carte + CD) și *Caietul elevului*.

Acest ghid este conceput pentru a veni în sprijinul dumneavoastră în pregătirea temelor specifice clasei a IV-a și vă propune o cale de a împărtăși bucuria și frumusețea cunoașterii lui Dumnezeu, folosind metode și mijloace didactice variate propuse în manual și caiet.

I. MANUALUL de Religie de clasa a IV - a este structurat pe două volume, ce corespund celor două semestre școlare. Conținuturile respectă noua Programă școlară pentru disciplina Religie, cultul ortodox, aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5001 din 02.12.2014. Această programă este elaborată potrivit noului model de proiectare curriculară, centrat pe competențe care se dezvoltă în jurul temei majore: *Dumnezeu este calea*. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare a elevului din ciclul primar, orientarea demersului didactic axat pe competențe permițând accentuarea scopului pentru care se învață, dar și creșterea dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Conținuturile învățării sunt grupate pe următoarele domenii:

- I. Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului;
- II. Dumnezeu Se face cunoscut omului;
- III. Viața creștinului împreună cu semenii;
- IV. Mari sărbători creștine.

Domeniul Mari sărbători creștine respectă ordinea cronologică a sărbătorilor: *Nașterea Domnului* la finalul semestrului I, iar *Floriile* și *Învierea Domnului* la finalul semestrului al II - lea.

Din orele la dispoziția profesorului este prevăzut la începutul acestui manual o lecție de recapitulare a cunoștințelor dobândite în clasa a III - a, legată de tema *Dumnezeu este viața*.

Textul lecției se constituie într - un dialog. Ilinca, o fetiță de 10-11 ani este personajul principal al manualului. Împreună cu prietenii ei sunt puși în diferite situații de viață, iar prin intermediul lor sunt expuse noile cunoștințe.

Întrebările de la finalul lecției, precum și cuvintele noi explicate la *Vocabular* au rolul de a aprofunda și înțelege mai bine conținutul textului.

Sfânta Scriptură ne învață îi familiarizează pe elevi cu textul de referință în transmiterea adevărului de credință și completează informațiile din textul lecției.

Să aflăm mai mult este o rubrică în care se aduc informații suplimentare care completează textul lecției.

Să descoperim împreună este o rubrică în care sunt prezentate evenimente, sărbători religioase sau vieți de sfinți care au rolul de a oferi modele de comportament religios și atitudini specifice moralei creștine, ce se pot aplica în viața de zi cu zi.

Rubrica *Un strop de înțelepciune* sub forma unui cuvânt duhovnicesc din Sfinții Părinți plin de învățătură, care îndeamnă într - un mod delicat la a transpune în practică cele descoperite.

Exersăm, aplicăm este o rubrică de exerciții variate care completează situațiile diverse de învățare din manual: jocuri de rol, activități practice, abordări interdisciplinare.

Să ne jucăm împreună, această rubrică are rolul de a dezvolta lucrul în echipă, învățarea prin joc, dialogul sau rezolvarea unor situații concrete din experiența unui copil de 10 - 11 ani prin dezbateri și discuții: despre cooperare, întrajutorare, valoarea adevărului, evenimente deosebite sau sărbători importante, etc.

Competențele specifice sunt atinse și prin rubrica *Lectură*, care este prezentată sub formă de pilde scurte, istorioare, sau versuri.

Rubrica *Să fim creativi* valorifică prin activitățile interdisciplinare cunoștințele dobândite la *Comunicare în limba română, Arte vizuale și abilități practice, Muzică și mișcare, Educație civică, Științe, Dezvoltare personală*. Propunerea de activități în care elevii sunt solicitați să deseneze anumite aspecte referitoare la experiențe de viață personale, la mediul școlar sau familial sau în urma observării naturii reprezintă o modalitate de dezvoltare a creativității și de comunicare prin culoare și formă.

Ideile importante și noile cunoștințe din lecție sunt sintetizate în cele trei-patru conținuturi ale rubricii *Să reținem*.

Îndemnurile pentru micul creștin constituie dimensiunea competențelor derivate, sfaturile simple și scurt formulate sunt ușor de ținut minte pentru a fi puse în practică.

La finalul fiecărei unități de învățare sunt prevăzute paginile de *lectură suplimentară, recapitulare și evaluare*, care au rolul de a aprofunda, fixa și evalua cunoștințele dobândite.

Evaluarea semestrială și cea de la finalul unităților de învățare sunt prevăzute sub forma unor exerciții care însumează noile achiziții și sunt însoțite de baremul de corectare, facilitând astfel și autoevaluarea.

În completare, ca metode activ - participative de evaluare sunt prezente în manual *portofoliul și proiectul*.

Grafica manualului a fost concepută astfel încât să susțină textul acestuia și dezvoltarea temei: *Dumnezeu este calea*. Scopul final al manualului este ca elevul să îl deschidă și să îl citească pentru că îi place, nu pentru că trebuie. Tehnoredactarea și aspectele estetice sunt o invitație la studiu și descoperire.

Evidențiatorii grafici de la rubricile *Sfânta Scriptură ne învață* (marcat cu o Biblie), *Un strop de înțelepciune* (marcat cu un porumbel), *Să reținem* (un înger), transmit un mesaj teologic și prin modul în care sunt realizate desenele și completează conținutul textului de la această rubrică. Unui copil de 10 - 11 ani este eficient să îi vorbești despre Dumnezeu și prin

imagine, culoare, formă. Ochiul lui trebuie să fie încântat mai întâi de ceea ce vede, ca mai apoi mintea lui să se deschidă către cuvântul scris.

II. MANUALUL DIGITAL, pe lângă textul în format pdf al manualului tipărit, mai cuprinde o serie de filmulețe, aplicații interactive, înregistrări audio și imagini. Acestea vin să exemplifice și să dezvolte conținuturile de învățare într - un mod accesibil și atrăgător pentru elevi. Elementele vizuale, auditive, aplicative fac învățarea mai ușoară. Uneori o imagine poate face cât o mie de cuvinte.

Aplicațiile interactive de tipul „Rezolvă” sunt realizate sub forma unor exerciții de evaluare, oferind feedback prin mesaje sau punctaj și derulându - se într - un timp dat. Ele sunt însoțite de butonul „Ajutor”, care facilitează elevului rezolvarea cerințelor.

Manualul digital se poate folosi la clasă utilizând un calculator sau un laptop și un videoproector din dotarea școlii. Se poate lucra frontal sau pe grupe, elevii fiind puși să privească și să analizeze imaginile sau să rezolve aplicațiile interactive.

III. CAIETUL ELEVULUI însoțește Manualul de religie de clasa a IV - a și reprezintă un instrument auxiliar modern și foarte util în aprofundarea temelor prevăzute în programă la această disciplină. Este împărțit pe unități de învățare care respectă structura manualului. Competențele specifice sunt atinse prin exerciții variate care completează situațiile diverse de învățare din manual: jocuri de rol, activități practice, abordări interdisciplinare.

Prin rubricile din caiet: *Să înțelegem textul, Să descoperim împreună, Exersăm, aplicăm*, elevii pot să aprofundeze și să își îmbogățească cunoștințele cuprinse în manual.

Caietul elevului este extrem de util ca auxiliar al manualului la clasă. Folosirea acestuia elimină cheltuielile pentru tipărirea de fișe, planșe, desene pentru oră. În condițiile în care elevii au manualul și caietul atașat manualului, nu mai este nevoie de nicio altă resursă pentru lucrul în clasă.

IV. STRUCTURA ANULUI ȘCOLAR 2016 – 2017

Structura anului școlar 2016-2017 a fost aprobată prin Ordinul de ministru nr. 4577 din 20 iulie 2016.

În temeiul prevederilor din Hotărârea Guvernului nr. 44/2016 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, ministrul educației și cercetării științifice emite prezentul ordin.

Art. 1.

(1) Anul școlar 2016 - 2017 are 35 de săptămâni de cursuri, însumând 169 de zile lucrătoare.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), se stabilesc următoarele:

a) pentru clasele terminale din învățământul liceal, anul școlar are 32 de săptămâni de cursuri și se încheie în data de 26 mai 2017;

b) pentru clasa a VIII - a, anul școlar are 34 de săptămânile cursuri și se încheie în data de 9 iunie 2017;

c) pentru clasele din învățământul liceal - filiera tehnologică, cu excepția claselor terminale, durata cursurilor este cea stabilită prin planurile - cadru de învățământ, în vigoare;

d) pentru clasele din învățământul profesional, durata cursurilor este cea stabilită prin planurile - cadru de învățământ în vigoare;

e) pentru învățământul special - clasele a IX - a - a XI - a, ciclul inferior al liceului, filiera tehnologică, durata cursurilor este de 37 de săptămâni, însumând 179 de zile lucrătoare;

f) stagiile de pregătire practică pentru care au optat absolvenții ciclului inferior al liceului, filiera tehnologică, cuprind 720 de ore care se desfășoară în perioada propusă de unitatea de învățământ organizatoare și aprobată de inspectoratul școlar, conform structurii anului școlar, cu respectarea vacanțelor;

g) pentru învățământul postliceal (școală postliceală și școală de maiștri), durata cursurilor este cea stabilită prin planurile - cadru de învățământ, în vigoare.

Art. 2.

Anul școlar 2016 - 2017 începe la data de 1 septembrie 2016, se încheie la data de 31 august 2017 și se structurează pe două semestre, după cum urmează:

Semestrul I

Cursuri - luni, 12 septembrie 2016 - vineri, 23 decembrie 2016

În perioada 29 octombrie - 6 noiembrie 2016, clasele din învățământul primar și grupele din învățământul preșcolar sunt în vacanță.

Vacanța de iarnă - sâmbătă, 24 decembrie 2016 - duminică, 8 ianuarie 2017

Cursuri - luni, 9 ianuarie 2017 - vineri, 3 februarie 2017

Vacanța intersemestrială - sâmbătă, 4 februarie 2017 - duminică, 12 februarie 2017

Semestrul al II - lea

Cursuri - luni, 13 februarie 2017 - vineri, 14 aprilie 2017

Vacanța de primăvară - miercuri, 19 aprilie 2017 - duminică, 30 aprilie 2017

Cursuri - marți, 2 mai 2017 - vineri, 16 iunie 2017

Vacanța de vară - sâmbătă, 17 iunie 2017 - duminică, 10 septembrie 2017."

Art. 3. În ceea ce privește **programul național "Școala altfel"**, acesta se va desfășura într-o perioadă de cinci zile lucrătoare consecutive, în funcție de cum decide fiecare unitate de învățământ, însă respectând următoarele intervale:

Pentru învățământul preșcolar și primar:

21 noiembrie 2016 - 2 decembrie 2016;

27 februarie 2017 - 31 martie 2017;

15 mai 2017 - 9 iunie 2017;

Pentru învățământul gimnazial, liceal, profesional și postliceal:

17 octombrie 2016 - 2 decembrie 2016;

27 februarie 2017 - 31 martie 2017;

15 mai 2017 - 9 iunie 2017.

Art. II.

Direcția generală învățământ preuniversitar, Direcția pentru învățământ în limbile minorităților, Direcția generală management și rețea școlară, inspectoratele școlare județene/al municipiului București, precum și conducerile unităților de învățământ duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. III.

Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I

V. PROGRAMA ȘCOLARĂ

Programa școlară pentru disciplina RELIGIE CULTUL ORTODOX

Clasa a IV-a

Aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5001 / 02.12.2014

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Religie – cultul ortodox* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasa a IV –a din învățământul primar. Disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar.

Programa disciplinei *Religie* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite accentuarea scopului pentru care se învață și a dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Religie* jalonează achizițiile elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor specifice. Astfel, acestea sunt grupate pe următoarele domenii: Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului; Dumnezeu se face cunoscut omului; Viața creștinului împreună cu semenii; Mari sărbători creștine. De asemenea, la nivelul clasei a IV a, programa prezintă o ofertă curriculară dezvoltată în jurul unei teme majore: *Dumnezeu este Calea*. Această temă susține formarea competențelor specifice, precum și construirea situațiilor de învățare într-un mod flexibil și creativ, în raport cu particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor. Astfel, conținuturile învățării se subordonează atât domeniilor, cât și teme majore.

Sugestiile metodologice includ strategii didactice, precum și elemente de evaluare continuă. Prezenta programă școlară propune o ofertă flexibilă, care permite cadrului didactic să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare. Se urmărește astfel

realizarea unui demers didactic personalizat, care să asigure formarea competențelor prevăzute de programă în contextul specific al fiecărei clase și al fiecărui elev. Educația religioasă la ultimele două clase ale ciclului primar presupune trecerea de la învățarea prin joc, specifică primelor trei clase, la un sistem metodologic mai complex, care să permită diferențierea demersului didactic în funcție de nivelul achizițiilor elevilor, dar și de nevoia dezvoltării acestora.

Pentru a asigura un cadru coerent în predarea *Religiei*, programa școlară propune un set de elemente comune pentru toate cultele din România ce au drept de predare a propriei religii în sistemul de învățământ: lista competențelor generale, o serie de exemple de activități de învățare și partea generală a sugestiilor metodologice. Listele de competențe specifice și de conținuturi sunt elaborate de către fiecare cult, permițând orientarea către teme relevante pentru fiecare dintre acestea.

Competențe generale

- 1. Aplicarea unor norme de comportament specific moralei religioase, în diferite contexte de viață**
- 2. Colaborarea cu copiii și cu adulții din mediul familiar, în acord cu valorile religioase**
- 3. Explorarea activă a unor elemente din viața de zi cu zi, din perspectiva propriei credințe**

Competențe generale/specifice și exemple de activități de învățare

1. Aplicarea unor norme de comportament specific moralei religioase, în diferite contexte de viață

1.1. Compararea unor opinii cu semnificație religioasă, exprimate în raport cu diferite situații de viață

- *dialoguri pe teme religioase (unicitatea fiecărei persoane, importanța raportării omului la Dumnezeu, rolul sfinților, importanța împlinirii poruncilor divine etc.), prin valorificarea unor povestiri, jocuri, ilustrații*
- *exerciții de definire a unor termeni sau expresii: Biblie, sfânt, proroc, apostol, evanghelist, poruncă, drept*
- *explicarea modalității de căutare a unui text în Sfânta Scriptură*
- *exerciții de identificare a unor texte în Sfânta Scriptură*
- *exerciții de exprimare a acordului/dezacordului față de opiniile altora*
- *exerciții de argumentare a opiniei proprii în spiritul toleranței față de opinia altora*
- *analiza unor texte care necesită exprimarea unui punct de vedere personal față de o anumită situație*

1.2. Sintetizarea principalelor îndatoriri ale unui creștin, pe baza valorificării unor situații din viața cotidiană, a exemplelor unor persoane din Biblie și a unor sfinți

- *analiza, din perspectiva creștină, a unor atitudini și comportamente, pornind de la situații din viața cotidiană, texte literare, texte care prezintă persoane din Biblie sau sfinți*
- *lectura de povestiri care evidențiază rolul poruncilor divine (referitoare la cinstirea lui Dumnezeu, a numelui lui Dumnezeu, a duminicii, a părinților)*
- *exerciții de analiză a asemănarilor și a deosebirilor dintre poruncile divine și normele de comportament în diferite contexte sociale*

- analiza unor imagini pe diferite teme: „Cum putem face lumea mai bună”, „Ajutorul primit de la Dumnezeu”, „Sunt un exemplu pentru cei din jur” etc.
- jocuri de rol: „Cum mă comport în situația...”, cu aplicații la diferite contexte relevante (comportamentul în diferite contexte sociale familiare; împlinirea poruncii iubirii etc.)

1.3. Analizarea modului în care sunt aplicate reguli de comportament moral-creștin, în diferite contexte de viață familiare

- discutarea în clasă a unor norme din diferite contexte sociale și a unor porunci (pe baza unor dialoguri: „Cum mă comport în situația...?”; „Ce reguli au formulat cei care mă îndrumă în viață?”; „Cum poate îndeplini un copil poruncile?”; „Cum mă simt /cum procedez atunci când nu sunt de acord cu o regulă?”; „Ce diferențe există între împlinirea poruncilor de către copii și de către adulți?”)
- exerciții de exersare a aplicării unor norme și porunci divine
- formularea în grup a unui set de reguli ale clasei/al unui regulament al clasei, care să valorizeze porunca iubirii aproapelui
- exerciții de formulare a unor argumente/contraargumente în analiza unor situații-problemă apărute în cadrul grupurilor de apartenență
- elaborarea de proiecte pe teme relevante pentru domeniul educației religioase, în cadrul unor activități interdisciplinare: Religie – Educație civică – Științe – Istorie – Arte

2. Colaborarea cu copiii și cu adulții din mediul familiar, în acord cu valorile religioase

2.1. Descrierea comportamentelor relaționale din cadrul grupurilor de apartenență

- exersarea unor roluri specifice activităților desfășurate în diferite contexte (activități de grup, activități religioase etc.)
- audierea unor povestiri care evidențiază exemple de conviețuire armonioasă între semeni
- prezentarea unor cazuri reale sau imaginare relevante pentru teme de educație religioasă: „Cum relaționez cu cei care mă îndrumă”, „Rolul semenilor în viața creștinului”, „Iertarea și iubirea celorlalți”, „Exemplul personal și relațiile cu semenii” etc.
- jocuri didactice care să faciliteze dezvoltarea climatului afectiv pozitiv în cadrul grupului
- elaborarea de compuneri pe teme de educație religioasă, pornind de la o situație dată

2.2. Analizarea unor tipuri de relații și atitudini sociale, din perspectiva moralei religioase, pornind de la situații concrete

- discuții pe tema tipurilor de relații și atitudini sociale (colaborare, competiție, solidaritate, toleranță, intoleranță etc.), pornind de la povestiri, ilustrații, filme, texte biblice
- exerciții de descriere a unor atitudini sociale, prin raportarea la norme sociale și la unele porunci divine
- jocuri de dezvoltare a imaginii pozitive despre sine și despre celălalt, valorificând exemple din viața unor sfinți
- elaborarea unor compuneri pe teme precum: „Împreună, putem face lucruri minunate”, „Dacă pot să te ajut, sunt fericit”, „Când te ajut, câștigăm amândoi” – cu scopul de a diminua spiritul de competiție negativă dintre elevi
- elaborarea unor proiecte interdisciplinare Religie – Educație civică, pe teme relevante

3. Explorarea activă a unor elemente din viața de zi cu zi, din perspectiva propriei credințe

3.1. Analizarea semnificației unor evenimente religioase din viața comunității apropiate și a societății

- elaborarea de compuneri pornind de la unele evenimente religioase
- dialog pe tema unor evenimente religioase semnificative din viața comunității și a societății, pornind de la experiențele elevilor
- utilizarea unor icoane pentru a descrie evenimente din viața Mântuitorului, a Maicii Domnului și a unor sfinți
- audierea/învățarea unor rugăciuni, cântări religioase, colinde etc.
- lectura unor texte religioase, literare relevante privind viața unor sfinți români (activitate interdisciplinară Religie – Istorie – Limba și literatura română)
- organizarea de serbări școlare cu tematică religioasă

3.2. Prezentarea importanței unor sărbători și evenimente cu conținuturi și semnificații religioase, din viața creștinilor

- discuții pe tema diferitelor sărbători religioase și a unor aspecte specifice acestora în viața familiei sau a comunității: modelele oferite creștinilor de persoanele biblice prezente la evenimentele din viața Mântuitorului, obiceiuri preluate (de exemplu, oferirea de daruri, după modelul magilor), sărbătorirea zilei femeii creștine, în duminica mironosișelor etc. (activitate interdisciplinară Religie – Educație civică)
- realizarea unor proiecte, individual sau în grup, cu diferite teme („Drumul magilor”, „Ce sfinți sărbătorim în luna aceasta” etc.)
- realizarea de felicitări, ornamente, colaje etc., cu ocazia sărbătorilor religioase
- lectura unor texte literare, referitoare la marile sărbători religioase
- participarea la sărbătorile comunității
- prezentarea unor obiceiuri și tradiții populare referitoare la diferite sărbători și evenimente religioase, care se manifestă în viața familiei, a comunității locale

CONȚINUTURI

DOMENII	CLASA a IV-a
Dumnezeu este Calea	
Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului	Cu Dumnezeu pe calea vieții - Lumea – casă pentru toți oamenii - Fiecare om își caută propria cale în viață - Biblia și Biserica ne arată calea spre Dumnezeu - Nevoia de a primi îndrumare în viață - Ajutorul lui Dumnezeu în situații dificile
Dumnezeu se face cunoscut omului	Sfințenia, cale spre Dumnezeu - Calea spre Dumnezeu, deschisă tuturor oamenilor prin Iisus Hristos - Învățătura Domnului, vestită de sfinții apostoli și evangheliști - Mărturisirea și trăirea credinței de către sfinți - Sfinți români și creștinismul pe teritoriul țării noastre
Viața creștinului împreună cu semenii	Iubirea creștină, sprijin pentru conviețuirea cu ceilalți - Iubirea, poruncă dată de Domnul Iisus Hristos - Viața în armonie cu ceilalți, îndemn al lui Dumnezeu - Familia și împlinirea poruncii iubirii - Prietenia și porunca iubirii creștine

	- Importanța exemplului personal de iubire creștină
Mari sărbători creștine	Nașterea Domnului, vestire și împlinire - Prorocii, vestitori ai nașterii lui Hristos - Magii, în căutarea Pruncului Iisus - Întâmpinarea Pruncului Iisus de către Dreptul Simeon De la Florii la Înviere - Cu Hristos, în Săptămâna Patimilor - Femeile mironosițe pe drumul Golgotei și în Duminica Învierii

Lista elementelor de conținut este completată cu un ansamblu de elemente de tip predominant confesional (rugăciuni, texte biblice, texte despre viața unor sfinți, cântări religioase și colinde), recomandate a fi abordate pe parcursul fiecărei clase. Acestea nu vor fi analizate ca unități de conținut de sine stătătoare, ci vor constitui modalități de exemplificare a temelor anterior menționate.

La clasa a IV-a, propunem următoarea listă de elemente:

- audierea și/ sau învățarea unor rugăciuni: rugăciune pentru cei care ne fac bine; rugăciuni/ tropare închinare sfinților;
- audierea și/ sau învățarea unor texte biblice scurte, ce pot fi corelate cu proverbe și zicători cu mesaj asemănător: „Să-L iubești pe Domnul Dumnezeu tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși.” (Luca 10,27); „Căci dragostea de Dumnezeu aceasta este: Să păzim poruncile Lui; și poruncile Lui nu sunt grele.” (I Ioan 5,3); „Ascultă sfatul și primește învățătura, ca să fii înțelept toată viața.” (Pilde 19,20); „Pe toate căile tale, gândește-te la Domnul” (Pilde 3,6);
- audierea și/ sau învățarea de cântări religioase și cântece patriotice: răspunsurile la Ectenia mare; „Crucii Tale”; „Veniți să ne închinăm (cu variante pentru praznicele împărătești studiate)”; răspunsurile la Ectenia întreită; răspunsurile la Ectenia cererilor; „Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare” etc.;
- audierea și/ sau învățarea de colinde: „Doamne, a Tale cuvinte”; „Nouă, azi ne-a răsărit”; „O, ce veste minunată”; „Trei crai de la răsărit”;
- lectura unor aspecte din viața unor sfinți: Sfântul Proroc Moise, Sfântul Proroc Ilie, Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, Sfinții Trei Ierarhi: Vasile, Grigore și Ioan, Sfântul Ierarh Spiridon, Sfântul Mucenic Ștefan, Sfânta Muceniță Ecaterina, Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou din Basarabi, Sfânta Cuvioasă Parascheva, Sfântul Ștefan cel Mare, Sfântul Neagoe Basarab, Sfinții Martiri Brâncoveni etc.

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei *Religie*. Elevul va învăța, prin metode adecvate vârstei, ceea ce îi este necesar pentru dezvoltarea sa armonioasă la această etapă de vârstă și pentru a face față cu succes cerințelor școlare.

Abordarea conținuturilor

Acest aspect presupune o atitudine flexibilă a profesorului de religie, prin accentul pus pe: valorificarea experiențelor de viață ale elevilor; accentuarea caracterului aplicativ al

conținuturilor, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală; abordări diferențiate ale conținuturilor învățării, în acord cu experiențele elevilor și cu contextul social în care trăiesc aceștia; realizarea de conexiuni între *Religie* și alte discipline de studiu.

Astfel, pentru tema propusă de programa școlară pentru clasa a IV-a sunt identificate aspecte specifice, ce se impun a fi abordate în activitatea de predare-învățare și care pot constitui, de asemenea, repere în prezentarea conținuturilor la nivelul manualelor școlare și al auxiliarelor didactice.

În abordarea conținuturilor se recomandă să fie utilizate exemple biblice, din viețile sfinților și din viața cotidiană, relevante pentru fiecare temă.

DOMENII	CLASA a IV-a
Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului	Cu Dumnezeu pe calea vieții • Lumea – casă pentru toți oamenii (aspecte specifice ale lumii de astăzi; oamenii doresc mereu o lume mai bună) • Fiecare om își caută propria cale prin viață (fiecare om este unic; care sunt nevoile omului; Dumnezeu răspunde căutării omului) • Biblia și Biserica arată calea spre Dumnezeu (ce înseamnă calea către Dumnezeu; ce este Biblia; cum călăuzește Biblia spre Dumnezeu) • Nevoia de a primi îndrumare în viață (de ce omul are nevoie de îndrumare în viață; cine ne îndrumă în viață) • Ajutorul lui Dumnezeu în situații dificile (ce dificultăți întâmpină un copil; încrederea în purtarea de grijă a lui Dumnezeu)
Dumnezeu se face cunoscut omului	Sfințenia, cale spre Dumnezeu • Calea spre Dumnezeu, deschisă tuturor oamenilor prin Iisus Hristos (ce este sfințenia; cum se ajunge la sfințenie; care sunt roadele sfințeniei) • Învățătura Domnului, vestită de sfinții apostoli și evangheliști (cine au fost apostolii; cine au fost evangheliștii; rolul lor în transmiterea învățăturii creștine) • Mărturisirea și trăirea credinței de către sfinți (ce înseamnă mărturisirea credinței; modele de sfinți cu cinstire universală) • Sfinții români și creștinismul pe teritoriul țării noastre (apariția creștinismului pe teritoriul țării noastre; exemple de sfinți români din diferite perioade istorice și provincii ale țării)
Viața creștinului împreună cu semenii	Iubirea creștină, sprijin pentru conviețuirea cu ceilalți • Iubirea, poruncă dată de Domnul Iisus Hristos (ce înseamnă iubirea lui Dumnezeu; ce înseamnă iubirea aproapelui) • Viața în armonie cu ceilalți, îndemn al lui Dumnezeu (rolul normelor în diferite contexte de viață; exemple de porunci din Decalog și învățături desprinse din acestea) • Familia și împlinirea poruncii iubirii (binecuvântarea familiei de către Domnul Iisus Hristos; iubirea dintre membrii familiei) • Prietenia și porunca iubirii creștine (prietenia în lumina învățăturii lui Hristos; aspecte definitorii ale prieteniei la vârsta școlară)

	• Importanța exemplului personal de iubire creștină (valoarea exemplului personal; exemple din viața cotidiană)
Mari sărbători creștine	Nașterea Domnului, vestire și împlinire • Prorocii, vestitori ai nașterii lui Hristos (cine au fost prorocii; rolul lor în pregătirea venirii Mântuitorului) • Magii, în căutarea Pruncului Iisus (cine au fost magii; închinarea magilor și întoarcerea în țara lor pe altă cale) • Întâmpinarea Pruncului Iisus de către Dreptul Simeon (despre evenimentul Întâmpinării Domnului; Dreptul Simeon, model de răbdare și perseverență) De la Florii la Înviere • Cu Hristos, în Săptămâna Patimilor (principalele evenimente din duminica Floriilor și din Săptămâna Patimilor; atitudini ale apostolilor față de Mântuitorul) • Femeile mironosițe pe drumul Golgotei și în Duminica Învierii (cine au fost femeile mironosițe; devotamentul femeilor mironosițe; sărbătoarea femeilor mironosițe)

În desfășurarea activităților didactice, profesorul de religie poate realiza diferite tipuri de conexiuni interdisciplinare: cele prevăzute de programa școlară, prin relație cu celelalte discipline din aria curriculară *Om și societate (Educație civică, Istorie, Geografie)*; conexiuni cu alte discipline de studiu din celelalte arii curriculare (*Limba și literatura română, Muzică și mișcare, Arte vizuale și abilități practice* etc.); conexiuni realizate de echipe de profesori, prin lecții sau prin activități extrașcolare cu caracter interdisciplinar. Astfel, se recomandă utilizarea unor abordări integrate care să promoveze: un accent prioritar pus pe proiecte, utilizarea de surse de cunoaștere care completează informațiile din manualul școlar, stabilirea de relații între concepte, gruparea flexibilă a elevilor în designul situațiilor de învățare. O astfel de abordare a curriculumului sugerează o schimbare de la procesul de predare învățare centrat pe acumularea de informații religioase la o abordare centrată pe elev, care îi permite acestuia să exploreze sensuri și semnificații, să valorifice experiența sa de viață, să stabilească corelații între învățarea din clasă cu învățarea din contexte nonformale și informale.

Strategii didactice

Valorificarea valențelor formative ale disciplinei *Religie* promovează utilizarea de strategii didactice care accentuează construcția progresivă a cunoștințelor specifice, prin abordări flexibile și diferențiate ale conținuturilor învățării, în paralel cu formarea progresivă la elevi a capacității de autoevaluare a comportamentelor verbale și acționale, aplicabile în diferite contexte de viață din mediul apropiat al copilului.

Caracterul practic-aplicativ al disciplinei *Religie* solicită utilizarea, pentru segmentul de vârstă căruia ne adresăm, a unui cadru metodologic variat, care îmbină metodele tradiționale cu cele moderne, astfel încât acestea să devină căi pentru dezvoltarea capacității de comunicare a elevilor, pentru crearea unui cadru educațional bazat pe moralitate și religiozitate, prin care să fie sprijinită formarea de conduite precum încrederea, respectul pentru diferență, atitudinea pozitivă față de sine și față de alții, care să ajute la interiorizarea valorilor și a normelor moral-religioase.

Metodele de predare-învățare recomandate în activitățile didactice la disciplina *Religie* vizează cu precădere:

- observarea și învățarea prin descoperire, pornind de la seturi de imagini din diferite categorii (icoane, ilustrații cu conținut religios-moral, fotografii care reflectă aspecte din viața religioasă proprie și din cea a familiei, imagini ce fac referire la acțiuni și elemente liturgice etc.);
- studiul de caz, pentru analizarea unor situații reale sau imaginare, pornind de la experiențele de învățare și de viață ale elevilor;
- lectura textului din manual și a unor texte din literatura religioasă pentru a facilita dezvoltarea vocabularului cu termeni din domeniul religios și pentru a le susține interesul față de aprofundarea mesajului textului revelat;
- conversația, pentru identificarea, împreună cu elevii, a modalităților de aplicare în viața reală a diferitelor valori religioase, pentru evidențierea trăsăturilor morale ale persoanelor biblice sau ale personajelor din diferite povestiri cu conținut moral etc.
- învățarea problematizată, prin implicarea elevilor în rezolvarea unor situații-problemă simple, pornind de la prezentarea unor aspecte și evenimente cu valențe morale;
- jocul de rol și dramatizarea, pentru identificarea unor aspecte specifice domeniului religios, pentru analizarea și evaluarea critică a unor situații din diferite grupuri de apartenență sau pentru exersarea unor practici cu caracter moral-religios;
- învățarea bazată pe proiect, metodă ce își propune implicarea elevilor în activități de grup, în vederea realizării de investigații pe o temă propusă de profesor, urmată de prezentarea produsului obținut într-un text, dosar tematic, expoziție etc.

Aplicarea metodelor anterior descrise presupune utilizarea unor mijloace de învățământ variate, în special a celor cu caracter intuitiv, ilustrativ și oferă contexte de alternanță a diferitelor forme de organizare a activității (individuală, în grupuri mici, frontal), de realizare a unor activități religioase specifice (audierea de povestiri, rugăciuni, texte și cântări religioase, colinde etc.), de implicare a elevilor în diferite activități extrașcolare, care completează și îmbogățesc demersurile didactice desfășurate prin ora de religie. Astfel, se recomandă ca profesorul de religie să utilizeze mijloace didactice adecvate: planșe ilustrative, softuri educaționale, CD-uri și DVD-uri cu filmulețe, prezentări educative cu ajutorul noilor tehnologii, adaptate conținuturilor propuse, culegeri de texte literare în versuri și proză, cântece necesare ca suport pentru serbări și lecții curente, site-uri cu informații religioase.

Contexte și medii de învățare

Ora de *Religie* nu înseamnă numai activitatea obișnuită a profesorului cu elevii în sala de clasă. Prin specificul ei, educația religioasă permite organizarea unor contexte variate de învățare, care să-i motiveze pe elevi pentru participarea activă și să le susțină interesul pentru domeniul *Religiei*.

Așadar, cum și unde anume se pot organiza activitățile de învățare la disciplina *Religie*?

- Învățăm în sala de clasă! În sălile de clasă, profesorul poate organiza diferite activități de predare-învățare cu elevii: lecții obișnuite de prezentare de noi teme, întâlniri cu personalități relevante pentru domeniul religiei, discuții pe teme religioase cu părinți sau cu alți membri ai comunității etc.
- Mergem la bibliotecă! Profesorul de religie, împreună cu elevii, poate organiza activitatea la biblioteca școlii sau la altă bibliotecă din comunitate. În aceste contexte de învățare, elevii pot fi încurajați și susținuți să se familiarizeze cu spațiul bibliotecii, să observe cum se caută o carte, să participe la întâlniri cu diferite personalități.
- Vizităm biserica! Biserica este un spațiu cu înalte valențe educative pentru ora de religie. Profesorul poate organiza cu elevii vizite la biserică, în diferite ocazii și scopuri: pentru participarea și observarea anumitor slujbe bisericesti, pentru discuții cu

preotul pe teme religioase sau pentru a organiza în comun diferite evenimente importante pentru comunitate ori activități de înțajutorare a membrilor acesteia.

- Ieșim în alte spații din afara școlii! Profesorul de religie și elevii pot derula activități de învățare și în contexte extrașcolare precum: mersul la cinematograful pentru vizionarea unor filme pe teme religioase relevante din perspectiva acestei discipline de studiu, vizitarea unor muzee, plimbarea pe stradă/ prin parc pentru observarea comportamentelor oamenilor și analizarea acestora din perspectiva moralei religioase.
- Mergem în excursii tematice la mănăstiri sau alte lăcașuri de cult! Profesorul de religie poate organiza excursii cu elevii, pe un traseu care să cuprindă o serie de mănăstiri sau alte așezăminte religioase cu o anumită semnificație pentru comunitatea sau regiunea respectivă. În acest context, se pot organiza discuții cu specialiștii din muzeele mănăstirilor, se pot iniția dialoguri cu unii duhovnici, se pot observa sau descrie spațiile sau obiectele cu caracter sacru.
- Căutăm pe Internet informații și imagini cu caracter religios! În afară de faptul că unele lecții sau teme pot utiliza platforme educaționale, profesorul poate să descopere pe Internet, împreună cu elevii, informații relevante despre specificul vieții religioase din spațiul proximal sau din alte areale geografice și culturale, poate urmări secvențe muzicale, filmice, liturgice ce sunt corelate cu temele planificate.

Aspecte privind evaluarea

Evaluarea constituie o componentă organică a procesului de învățământ. Se recomandă a fi utilizate cu prioritate metode moderne de evaluare, precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, centrarea pe progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei. Este recomandabil ca evaluarea să se realizeze prin raportare la standarde generale și nu la nivelul clasei. De asemenea, evaluarea orientează cadrul didactic în reglarea strategiilor de predare, pentru o mai bună adecvare la particularitățile individuale și de vârstă ale elevilor.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui elev în parte.

VI. PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ ANUALĂ

Planificarea calendaristică a fost realizată conform structurii anului școlar 2016 - 2017 și organizată ținând cont de competențele generale/specifice din programă, precum și de cuprinsul manualului. Unele competențe se regăsesc, sub cel puțin un aspect, la toate temele, iar altele au o pondere mai mare doar la anumite conținuturi.

Având în vedere că la fiecare lecție se întâlnesc rubrici care se referă la citate din Sfânta Scriptură, Viețile Sfinților etc., competența 1.2 poate fi întâlnită la fiecare temă. De asemenea, regulile de comportament, jocul de rol ori rubrica Să ne jucăm împreună ating, prin mesajul propus și competențele 2.1, respectiv 2.2.

Prin această planificare ne - am propus să fim cât mai aproape de abordarea manualului, însă fiecărui profesor îi rămâne libertatea de a reaseza ordinea temelor ținând cont și de particularitățile clasei

Unitatea de învățământ:
Aria curriculară: OM ȘI SOCIETATE
Disciplina: RELIGIE - cultul ortodox
Clasa: a IV – a
Profesor:

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ORIENTATIVĂ
Anul școlar 2016-2017

Semestrul I: – 18 săptămâni
Nr. ore/săptămână: 1
Nr. total ore/semestru: 18
din care: - predare/învățare: 10
- evaluare/recapitulare: 6
- la dispoziția profesorului: 2

Nr. Crt.	Domeniul	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturile învățării	Nr. ore alocate	Săptămâna	Perioada
SEMESTRUL I – 18 săptămâni							
1	Să ne amintim din clasa a III-a*		Recapitulare /Evaluare		1	S1	12-16.09
2	Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului	Cu Dumnezeu pe calea vieții	1.2; 2.2	Lumea – casă pentru toți oamenii	1	S2	19-23.09
			1.1; 1.2; 2.2	Fiecare om își caută propria cale în viață	1	S3	26-30.09
			1.1; 1.2; 1.3	Biblia și Biserica ne arată calea spre Dumnezeu	1	S4	03-07.10
			1.1; 1.2; 1.3; 2.1, 2.2; 3.1	Nevoia de a primi îndrumare în viață	1	S5	10-14.10
			1.2; 1.3; 2.2; 3.1	Ajutorul lui Dumnezeu în situații dificile	1	S6	17-21.10
			Recapitulare/Evaluare		1	S7	24-28.10
VACANȚĂ: 29 OCTOMBRIE – 06 NOIEMBRIE 2016							
3	Dumnezeu se face cunoscut omului	Sfințenia, cale spre Dumnezeu	1.1; 1.2; 1.3 3.1; 3.2	Calea spre Dumnezeu, deschisă tuturor oamenilor prin Iisus Hristos	1	S8	07-11.11
			1.1; 1.2; 1.3; 3.1; 3.2	Învățătura Domnului, vestită de sfinții apostoli și evangheliști	1	S9	14-18.11
			1.2; 2.2	Lectură pentru suflet*	1	S10	21-25.11
			Recapitulare/Evaluare		1	S11	28.11-02.12